

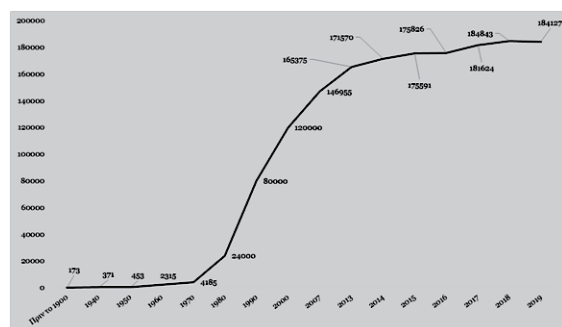
Επίκουρος Καθηγήτρια,
Διευθύντρια Α.Σ.Τ.Ε. Κρήτης

Βανέσσα Σημαντηράκη

Κρήτη: Τουρισμός 4 Εποχές

Είχα ακούσει κάποτε ότι ο σπουδαίος αρχαιολόγος, ο κ. Πλάτων, έλεγε στους φοιτητές και συνεργάτες του, πως η Κρήτη είναι ένας μοναδικός τόπος, καθώς δίνει τη δυνατότητα μέσα στην ίδια ημέρα και σε λίγες ώρες, να αφήσει κανείς χιόνια στον Ψηλορείτη και να κατέβει για μπάνιο στις παραλίες του Νότου. Έχοντας αυτό στο νου, και παρότι η φετινή χρονιά ήταν καταστροφική για τον τουρισμό, και προκάλεσε ξανά μεγάλο προβληματισμό αναφορικά με το μονοπάτι τουρισμός – μονοκαλλιέργεια που έχουμε κατά πολύ πάρει, η Κρήτη παραμένει ένας τόπος που έχει να δώσει ακόμα πολλά τόσο στους κατοίκους όσο και τους επισκέπτες της. Εξάλλου, το νησί έχει άρρηκτα συνδεθεί με το στοιχείο της φιλοξενίας, ήδη από την αρχαιότητα με τον Ξένιο Δία, και ο τουρισμός αποτελεί αναμφίβολα αναπόσπαστο κομμάτι για την ανάπτυξη της οικονομίας της που τις τελευταίες αρκετές δεκαετίες επηρεάζει πολλούς τομείς όπως είναι βέβαια και το περιβάλλον αλλά και ολόκληρη η τοπική κοινωνία.

Λίγο πριν το 1900 αναφέρονται τα πρώτα ξενοδοχειακά καταλύματα στο νησί, οκτώ στον αριθμό δυναμικότητας, 173 κλινών, που προσέλκυαν κυρίως ταξιδιώτες χωρικούς και εμπόρους. Το 2019, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΠΥΤ Ηρακλείου, λειτουργήσαν 1.597 κύρια καταλύματα σε όλο το νησί, με δυναμικότητα 184.127 κλινών. Το διάγραμμα και ο πίνακας που ακολουθούν παρουσιάζουν τη διαχρονική εξέλιξη του συνόλου των κλινών των κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων καθώς και την κατανομή τους στους τέσσερις νομούς της Κρήτης.

Διάγραμμα: Διαχρονική Εξέλιξη του Συνόλου Κλινών Κύριων Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων

	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΚΛΙΝΕΣ	ΜΟΝ. %	ΚΛΙΝ. %
N. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	516	75.894	32,41	41,08
N. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	160	26.269	10,05	14,22
N. ΡΕΘΥΜΝΟΥ	343	34.210	21,54	18,52
N. ΧΑΝΙΩΝ	578	47.754	36	26,18
ΣΥΝΟΛΟ	1.597	184.127		

Πίνακας: Κύρια Ξενοδοχειακά Καταλύματα

Εκτός βέβαια από τα κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα στο νησί προσφέρονται ακόμα περίπου 98.000 κλίνες σε ενοικιαζόμενα δωμάτια, τουριστικές κατοικίες και κάμπινγκ, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

	Ενοικιαζόμενα Δωμάτια / Διαμερίσματα		CAMPINGS		Τουριστικές Κατοικίες – Επτάλεις	
	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΚΛΙΝΕΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΑΤΟΜΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΚΛΙΝΕΣ
N. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.171	24.509	2	382	401	4.014
N. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	570	8047	2	318	388	3.083
N. ΡΕΘΥΜΝΟΥ	883	13.037	4	570	632	5.934
N. ΧΑΝΙΩΝ	1.787	26.415	5	626	1.145	10.766
	4.411	72.008	13	1.896	2.566	23.797

Πίνακας: Μη Κύρια Ξενοδοχειακά Καταλύματα

Στις αρχές της δεκαετίας του '60, ένας μεγάλος αριθμός καταλυμάτων χτίστηκε στις βόρειες παράκτιες περιοχές της Κρήτης αξιοποιώντας τις αμμώδεις παραλίες και την εγγύτητα στα κύρια αστικά κέντρα και αεροδρόμια. Οι τουρίστες της εποχής, προέρχονταν κυρίως από τις ΗΠΑ, κατά 27,3%, το Ηνωμένο Βασίλειο, κατά 19,4%, τη Γερμανία, κατά 17,1% και τη Γαλλία, κατά 11,2%. Μετά το 1971, που το αεροδρόμιο του Ηρακλείου έγινε διεθνές και άρχισαν με τις πτήσεις charter να καταφθάνουν μαζικά τουρίστες ξεκίνησε και η εποχή εμπορευματοποίησης του κρητικού τουρισμού. Στη συνέχεια σημειώθηκε ταχεία αύξηση του αριθμού των τουριστικών αφίξεων καθώς η Ελλάδα συνολικά αναδεικνυόταν ως ένας από τους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς και μάλιστα για τουρίστες υψηλών εισοδημάτων Έτσι, οι αφίξεις, από περίπου 200.000 στις αρχές της δεκαετίας του 70, ξεπέρασαν τα 4,5 εκατ. το 2019. Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τις αφίξεις τουριστών στα αεροδρόμια της Κρήτης κατά εθνικότητα τα δύο προηγούμενα έτη. Παρατηρούμε ότι οι αφίξεις συνολικά, το 2019 παρουσίασαν μείωση 2,08% σε σχέση με το 2018, ενώ κατά τη φετινή χρονιά η μείωση των αφίξεων αναμένεται να κινηθεί κοντά στο 75%.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ	2018	2019	Μεταβολή
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1.024.564	984.211	-3,94%
M. ΒΡΕΤΑΝΙΑ	618.993	629.893	1,76%
ΣΚΑΝΔΙΝΑΒΙΑ	693.236	652.560	-5,87%
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	234.980	225.661	-3,97%
ΓΑΛΛΙΑ	354.535	375.425	5,89%
ΑΥΣΤΡΙΑ	105.370	120.135	14,01%
ΒΕΛΓΙΟ / ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	138.748	140.777	1,46%
ΣΟΥΗΔΙΑ	118.744	121.135	2,01%
ΙΤΑΛΙΑ	132.641	130.676	-1,48%
ΆΛΛΟ	209.359	217.641	3,96%
ΑΝΑΤ. ΕΥΡΩΠΗ	912.137	850.672	-6,74%
ΣΥΝΟΛΟ	4.543.307	4.448.786	-2,08%

Πίνακας: Αφίξεις στα Αεροδρόμια της Κρήτης κατά τα έτη 2018 και 2019

Κύκλος Ζωής Τουριστικού Προορισμού

Στο χώρο του μάρκετινγκ, έχουν αναγνωριστεί έξι διαφορετικά στάδια στον κύκλο ζωής των τουριστικών προορισμών. Χωρίς βέβαια να σημαίνει ότι όλοι οι προορισμοί θα περάσουν αναγκαστικά από όλα τα παρακάτω, τα στάδια αυτά είναι: η εξερεύνηση, η εμπλοκή ή συμμετοχή, η ανάπτυξη, η εδραίωση ή συγκέντρωση, η στασιμότητα ή μαρasmus και τέλος η κάμψη ή ανάκαμψη, με άλλα λόγια η οριστική παρακμή του προορισμού ή η εκ νέου αναζωογόνηση του.

Η Κρήτη, συνολικά σαν προορισμός, βρίσκεται μάλλον στο στάδιο της στασιμότητας ή αλλιώς του μαρasmus, στάδιο κατά το οποίο έχει πλέον κορυφωθεί ο αριθμός των επισκεπτών και τείνουν να ξεπεραστούν τα όρια της φέρουσας ικανότητας ενός προορισμού. Ωστόσο, υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ των διαφορετικών περιοχών: Ο βορειοδυτικός άξονας της Κρήτης, στον οποίον επικράτησε ο μαζικός τουρισμός, βρίσκεται στο στάδιο της ανάπτυξης και ο βορειοανατολικός στο στάδιο της εδραίωσης αλλά και της στασιμότητας για τις υπερανάπτυγμένες περιοχές. Ο νότιος άξονας βρίσκεται στο στάδιο της εμπλοκής και της ανάπτυξης σε κάποιες περιοχές. Τέλος, η ενδοχώρα παραμένει κατά πολύ τουριστικά υπανάπτυκτη στο στάδιο της εξερεύνησης, λόγω κυρίως της έλλειψης ικανοποιητικού οδικού δικτύου που να τη συνδέει με τα αστικά κέντρα και τις αναπτυγμένες περιοχές. Η αναδιάρθρωση και αναζωογόνηση του τουριστικού προορισμού είναι η πρόκληση των καιρών, και θα την επιτύχουμε με την αξιοποίηση πόρων που πιθανώς μέχρι σήμερα έμεναν αναξιοποίητοι ή και με την δημιουργία καινούργιων. Στόχος είναι η ανάληψη καινοτόμων πρωτοβουλιών για τη μετάβαση προς έναν πολυθεματικό, ποιοτικό, διαφοροποιημένο αλλά εξίσου οργανωμένο και όχι ευκαιριακό τουρισμό που θα είναι πολλαπλάσια επικερδής. Ο δρόμος για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι η σωστή και σχεδιασμένη αξιοποίηση του ιστορικού, γεωφυσικού, πολιτισμικού και λαογραφικού πλούτου του νησιού.

Εναλλακτικός Τουρισμός

Μια πιο νέα φιλοσοφία στον τομέα του τουρισμού είναι ο εναλλακτικός τουρισμός, και οι άλλες μορφές τουρισμού ειδικών ενδιαφερόντων μικρότερης κλίμακας, μη συμβατικής φύσης και μη μαζικής εξειδίκευσης. Ο εναλλακτικός τουρίστας είναι κοινωνικά και περιβαλλοντικά ευαίσθητος και με σεβασμό για τις τοπικές κοινωνίες. Θέλει να εξερευνήσει τον τόπο που επισκέπτεται και περνά τον λιγότερο δυνατό χρόνο μέσα στο ξενοδοχείο, αντίθετα από τον τουρίστα μαζικού τουρισμού. Το εισόδημά του είναι συνήθως υψηλότερο και έχει την τάση να ξοδεύει μεγαλύτερα ποσά, γι' αυτό το λόγο χαρακτηρίζεται

Video

και ως «ποιοτικότερος». Επίσης, η συναναστροφή του με τη φύση και με τον ντόπιο πληθυσμό, συμβάλλει στην προστασία της κοινωνίας, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος, έννοιες συνδεδεμένες με την αειφόρο ανάπτυξη. Η περαιτέρω ανάπτυξη τέτοιων μορφών τουρισμού ελαχιστοποιεί τις αρνητικές συνέπειες στον προορισμό ενώ επιτρέπει ταυτόχρονα σημαντικά οικονομικά αποτελέσματα. Στην κατεύθυνση αυτή συνδράμει και η ελαχιστοποίηση ή και εκμηδένιση των εξωγενών επιδράσεων (ξένοι επιχειρηματίες, διοργανωτές ταξιδιών και θεσμικοί παράγοντες). Στη συνέχεια γίνεται αναφορά σε μορφές τουρισμού ειδικών ενδιαφερόντων που παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για το νησί.

1. Αγροτουρισμός – Οικοτουρισμός – Ορεινός Τουρισμός

Περιλαμβάνει αγροτικές αλλά και πολλές άλλες δραστηριότητες που έχουν σχέση με το περιβάλλον, όπως περιπάτους στα βουνά, trekking, πεζοπορία, αναρριχήσεις, επισκέψεις σε σπήλαια, σε φαράγγια σε υδροβιότοπους κ.λ.π. Το πλούσιο γεωφυσικό ανάγλυφο του νησιού ευνοεί το σχεδιασμό πολλών διαφορετικών δραστηριοτήτων για τους επισκέπτες. Στα κύρια χαρακτηριστικά αυτής της μορφής τουρισμού είναι η στήριξη των αγροτικών περιοχών και η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων. Εξάλλου, η ισχυρή συσχέτιση του τουριστικού με τον αγροτικό τομέα και η προώθηση των τοπικών προϊόντων μόνο ωφέλιμη για την τοπική οικονομία μπορεί αποβεί. Στον αγώνα της ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού στο νησί, είναι στρατευμένο, μεταξύ άλλων, το ορεινό συγκρότημα του Ψηλορείτη, το οποίο αναδείχθηκε το 2015 σε αναγνωρισμένο παγκόσμιο Γεωπάρκο της Unesco και ανήκει στο Δίκτυο Εμβληματικών Βουνών της Μεσογείου (LEADER 2007-2013). Μέσω αυτών των δράσεων συμμετέχει ενεργά στις παγκόσμιες προσπάθειες για την προστασία και την ανάδειξη της φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς και μπορεί να γίνει το κέντρο για μιας βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης στις τοπικές κοινωνίες που βρίσκονται στις τέσσερις πλευρές του.

2. Γαστρονομικός Τουρισμός – Οινοτουρισμός

Η Κρητική διατροφή θεωρείται σήμερα η υγιέστερη διατροφή για την υγεία του ανθρώπου. Στην Γαλλία κυκλοφορούν δισκία Κρητικής διατροφής, ενώ στην Γερμανία λειτουργούν διατροφικά κέντρα ευεξίας με πρότυπο τη διατροφή των Κρητικών. Επίσης, η Κρήτη έχει ιστορία 3.000 χρόνων στην παραγωγή του κρασιού. Τα επισκέψιμα οινοποιεία έχουν αυξηθεί σημαντικά, αλλά υπάρχουν ακόμα πολλά περιθώρια ανάπτυξης, που θα πρέπει να περιλαμβάνει την προώθηση διαδρομών «Δρόμων του κρασιού» που θα διασχίζουν σημεία της αμπελουργικής και οινοποιητικής δραστηριότητας στο

νησί. Ο οινοτουρισμός είναι στενά συνδεδεμένος με την τοπική ανάπτυξη και τη συμμετοχή των μικρών παραγωγών, εξάλλου, στην Ευρώπη υπάρχει μια διάχυτη προσπάθεια να συσχετισθεί ο οινοτουρισμός με την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά της κάθε χώρας, δηλαδή ένα τουριστικό μοντέλο που είναι στενά συνδεδεμένο με την παράδοση, τα μνημεία και τον πολιτισμό σε χώρες με ισχυρή παράδοση στις εξαγωγών κρασιού.

3. Τουρισμός Άθλησης - Αθλητικός Τουρισμός

Με συστηματική και συνεργατική προσπάθεια, η Κρήτη μπορεί να γίνει τόπος διοργάνωσης ποικίλων αθλητικών γεγονότων τοπικής, εθνικής και διεθνούς ακόμα, εμβέλειας. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο νησί λειτουργούν δύο από τα επτά γήπεδα γκολφ της Ελλάδας, ένα στην Ελούντα (9 οπών) και ένα στη Χερσόνησο (18 οπών) και ότι λόγω του ήπιου κλίματος και της συχνής ηλιοφάνειας, μπορούν να είναι πόλος έλξης για τους λάτρεις του σπορ.

4. Ιατρικός τουρισμός - τουρισμός ευεξίας - θεραπευτικός τουρισμός - ιαματικός τουρισμός

Το νησί μπορεί να γίνει δημοφιλής προορισμός τουρισμού υγείας και τουρισμού ευεξίας, λόγω του ήπιου κλίματος και της ποικιλομορφίας της φύσης, που επιτρέπουν τη χαλάρωση και την ξεκούραση του επισκέπτη. Διαθέτει όλα τα εφόδια για να πρωτοστατήσει στον τομέα: ξενοδοχειακές μονάδες υψηλών προδιαγραφών, αξιόπιστα νοσοκομεία και ιατρικά κέντρα, μονάδες αιμοκάθαρσης, οφθαλμολογικά κέντρα, κέντρα αποθεραπείας και αποκατάστασης, μονάδες υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, κέντρα θαλασσοθεραπείας, ιαματικά νερά, κ.α.

5. Θαλάσσιος Τουρισμός

Περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες αναψυχής που αναπτύσσονται σε θαλάσσιο περιβάλλον: Ιστιοπλοΐα, Yachting, Cruising, Θαλάσσιο σκι, Windsurfing, Ψάρεμα και Υποβρύχιο ψάρεμα, Καταδύσεις, Θαλάσσιο αλεξίπτωτο, Κολύμβηση, κ.λ.π. Επίσης, στην Περιφέρεια Κρήτης καταγράφονται 8 μαρίνες με 1.973 θέσεις ελλιμενισμού. Σημαντική είναι και η προοπτική για περαιτέρω ανάπτυξη του Τουρισμού Κρουαζιέρας, μορφή που αναμφίβολα μπορεί να λειτουργήσει προς όφελος της επέκτασης της τουριστικής περιόδου, με την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των λιμένων Ρεθύμνου, Σητείας και Αγίου Νικολάου και καθιέρωση των λιμανιών Ηρακλείου και Σούδας ως αφετηριακά ή βασικά λιμάνια - στάσεις στο δίκτυο λιμένων κρουαζιέρας της Μεσογείου.

6. Συνεδριακός Τουρισμός

Με ελάχιστα συνεδριακά κέντρα εκτός ξενοδοχειακών μονάδων, η Κρήτη εξακολουθεί να μην παίρνει το μερίδιό της αναλογεί από αυτή τη μορφή τουρισμού που μπορεί μάλιστα να είναι κατεξοχήν χειμερινός. Ως επί το πλείστον στο νησί αυτή η μορφή τουρισμού περιορίζεται στην αρχή

και το τέλος κάθε τουριστικής περιόδου και κυρίως τους μήνες Απρίλιο, Μάιο, Οκτώβριο και Νοέμβριο, ενώ θα μπορούσε να αποτελέσει έναν ελκυστικό προορισμό για συνέδρια όλο το χρόνο. Ωστόσο, για να επιτευχθεί αυτό χρειάζονται βήματα ουσίας, με σημείο αναφοράς τους συνεδριακούς χώρους, αλλά και την καθ' όλη τη διάρκεια τους έτους αεροπορική σύνδεση του νησιού με κομβικά ευρωπαϊκά αεροδρόμια.

7. Θρησκευτικός Τουρισμός

Μεμονωμένοι επισκέπτες ή και οργανωμένες ομάδες που επιθυμούν να επισκεφθούν τοποθεσίες και μνημεία θρησκευτικής σημασίας για προσκύνημα ή για να συμμετάσχουν σε θρησκευτικές τελετές και εκδηλώσεις, ή απλώς από θρησκευτικό, πολιτιστικό, ή εκπαιδευτικό ενδιαφέρον αποτελούν επίσης μία ενδιαφέρουσα ομάδα στόχο, καθώς το νησί είναι γεμάτο με βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες, ναούς και μοναστήρια. Ο επισκέπτης στην Κρήτη βλέπει μια διαφορετική οπτική της ορθόδοξης πίστης, μέσα από τα ερημητήρια και τα σπήλαια που λειτουργούσαν σαν ασκητήρια, ενώ το «μικρόβιο» της θρησκείας είναι στενά συνδεδεμένο με την καθημερινή ζωή των Κρητικών.

8. Προσβάσιμος Τουρισμός

Υποδομές, προϊόντα και υπηρεσίες προσιτά σε όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από τους φυσικούς τους περιορισμούς. Υπάρχουν περίπου 50 εκατομμύρια άνθρωποι με κάποιας μορφής αναπηρία στην Ευρώπη, αριθμός πολύ μεγαλύτερος, αν ληφθεί υπόψη ο ταχέως αναπτυσσόμενος πληθυσμός ηλικίας άνω των 65 καθώς και το γεγονός ότι αυτά τα άτομα κατά κανόνα ταξιδεύουν με συνοδό. Η Κρήτη με μεγάλη υποδομή σε ξενοδοχειακά καταλύματα υψηλών απαιτήσεων μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης και για αυτήν την κατηγορία επισκεπτών.

Προτάσεις Αειφόρου Ανάπτυξης

Συνοψίζοντας, η Κρήτη δεν είναι μόνο ένα όμορφο νησί, με γαλάζιες παραλίες. Ο ιστορικός και ο γεωγραφικός της πλούτος, αν αξιοποιηθούν με τον κατάλληλο τρόπο, μπορούν να αποφέρουν υψηλότερα κέρδη από αυτά του τουρισμού που κυριαρχεί στο νησί τη σημερινή εποχή. Για το σκοπό όμως απαιτούνται οι οργανωμένες και συντονισμένες προσπάθειες όλων των εμπλεκόμενων μερών, δηλαδή του κράτους, της περιφέρειας, των δήμων,

των επιχειρήσεων αλλά και των απλών πολιτών, με άξονες αναφοράς:

- Την ελαχιστοποίηση του αντίκτυπου της τουριστικής ανάπτυξης στο περιβάλλον και προώθηση μιας Βιώσιμης Οικονομικής Ανάπτυξης.
- Τη μετάβαση προς μία Κυκλική Οικονομία με Αποδοτική Αξιοποίηση των Πόρων και Παραγωγική Διαχείριση των Αποβλήτων.
- Την αντιμετώπιση του ενεργειακού προβλήματος του νησιού και περαιτέρω αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.
- Τη βελτίωση της λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης, την καταπολέμηση της γραφειοκρατίας και την παροχή κινήτρων για την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας.
- Τον καθορισμό αλλά και τη συνεχή παρακολούθηση της εφαρμογής αυστηρών προτύπων ποιότητας στις ξενοδοχειακές μονάδες.
- Την παροχή κινήτρων για τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των υφιστάμενων καταλυμάτων.
- Την εφαρμογή αυστηρών στρατηγικών κατευθύνσεων για τη χωροθέτηση νέων οργανωμένων υποδοχέων τουριστικών δραστηριοτήτων.
- Την αναβάθμιση του Οδικού Δικτύου και των Συγκοινωνιών.
- Την κατασκευή του νέου αερολιμένα Κρήτης στο Καστέλι Ηρακλείου και την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των αερολιμένων σε Χανιά και Σητεία.
- Την εντατικοποίηση του μάρκετινγκ για την ανάδειξη και προώθηση της γεωφυσικής και πολιτιστικής πολυμορφίας του νησιού. Κατάρτιση ξεχωριστού πλάνου για κάθε περιοχή, βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της μέσα στα πλαίσια της εθνικής στρατηγικής.
- Την αναβάθμιση της επαγγελματικής τουριστικής εκπαίδευσης και την καθιέρωση της δια βίου μάθησης για τη συνεχή αναβάθμισή των προσόντων και των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και η ενίσχυση της απασχόλησης στον χώρο της φιλοξενίας με τη συγκράτηση εξειδικευμένων εργαζόμενων και την προσέλκυση παραγωγικών ηλικιών, αποτελούν μονόδρομο για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την στήριξη της επιθυμητής ανάπτυξης προς τον ποιοτικότερο τουρισμό.

